

Українська жестова мова і дактильне мовлення у дискурсах глухоти

Презентація вибіркової дисципліни ВД10

2025-2026

викладачка

Світлана Кульбіда

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач відділу української жестової мови
Інституту спеціальної педагогіки і психології
імені Миколи Ярмаченка НАПН України.

Час консультацій понеділок, четвер, 14.00-16:00.

svk5554@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-0194-3495>

[scopus.com 57408163200](https://scopus.com/57408163200)

Електронна бібліотека

<https://lib.iitta.gov.ua/cgi/stats/report/divisions/dslt/>

Інститут спеціальної педагогіки і психології
імені Миколи Ярмаченка
Національної академії педагогічних наук України

ГОСТОВІ ЛЕКЦІЇ

Ірина Чепчина

Голова Українського товариства глухих

iicherchina@gmail.com

Короткий опис дисципліни

Сучасна парадигма гуманістичного і гуманного ставлення у суспільстві до Глухих людей напряду пов'язана з вирішенням питань їхньої соціалізації, інтеграції, інклюзії.

Тому для підсилення основних дисциплін психолого-педагогічного профілю варто додавати і вибірккову «Теорія і практика української жестової мови і дактильного мовлення», можливості і переваги якої полягають у:

а) необхідності викладу сучасних джерел соціокультурної концепцій глухоти з урахуванням прикладного аспекту вивчення української жестової мови;

б) розумінні значення і ролі української жестової мови у когнітивній, комунікативній діяльності жестомовних осіб, визнанні їхніх прав щодо можливості здобувати освітні рівні за допомогою зручних і доступних компенсаторних, розвивальних засобів спілкування;

в) диференціації форм жестового і дактильного мовлення, функцій мови, особливостей представлення і розуміння інформації глухими і зі зниженим слухом особами; г) ознайомленні з методиками оволодіння форм мовлення засобами мови (УЖМ і української дактилології) з організацією комунікативного середовища;

д) наданні мовознавчих знань, практичних умінь і відпрацюванні навичок практичного використання форм мовлення (дактильного, жестового) та елементарного зчитування інформації за допомогою цих форм у помірному темпі, що відповідає достатньому рівню опанування жестомовних комунікативних компетенцій.

Мета курсу - озброєння здобувачів необхідним рівнем мовно (мовленнєвої, комунікативної) професійної компетенції, яка забезпечували б їм можливість використання практичних навичок опанування української жестової мови, дактилювання у професійній діяльності з жестомовними особами.

ЗАВДАННЯ

Ознайомити з основними аспектами соціокультурного феномену глухоти в межах фонду знань, роллю і значенням української жестової мови (УЖМ), дактилології у розвитку, системі комунікації жестомовних осіб.

Формувати основи жестомовної комунікативної компетенції при вивченні української дактилології, УЖМ у жестомовних осіб різного віку у видах сурдознавчої, мовної діяльності, зокрема навчально-виховної, компенсаційно-розвиткової, діагностико-аналітичної, консультативної, методичної, перекладацької та ін.;

Розкрити особливості опанування візуальними, мовними, мовленнєвими, комунікативними стратегіями у професійній діяльності з жестомовними особами.

Здатність здійснювати порівняльний аналіз українського й зарубіжного досвіду у використанні дослідницького інструментарію для розроблення передових практик доступної і безбар'єрної освіти осіб з ООП.

Здатність вивчати і застосовувати інноваційні цифрові технології у проєктній дослідницькій діяльності.

Соціокультурна компетентність. Здатність критично осмислювати основні світоглядні теорії соціокультурності, мовної ідентифікації, фонду знань у навчанні та професійній діяльності; положень, які формують жестомовну картину світу; вміння відстоювати власні стратегії доступності, безбар'єрності у професійній діяльності.

Здатність застосовувати знання, пов'язані із соціально зорієнтованою комунікацією, особливостями соціально-ідентифікованих ролей і статусів жестомовних осіб різних вікових категорій; здатність до орієнтування у соціальних комунікативних ситуаціях із застосуванням необхідних форм мовлення у професійній діяльності.

Здатність здійснювати порівняльний аналіз українського й зарубіжного досвіду у використанні дослідницького інструментарію для розроблення передових практик доступної і безбар'єрної освіти осіб з ООП.

Соціокультурна компетентність. Здатність критично осмислювати основні світоглядні теорії соціокультурності, мовної ідентифікації, фонду знань у навчанні та професійній діяльності; положень, які формують жестомовну картину світу; вміння відстоювати власні стратегії доступності, безбар'єрності у професійної діяльності.

Здатність застосовувати знання, пов'язані із соціально зорієнтованою комунікацією, особливостями соціально-ідентифікованих ролей і статусів жестомовних осіб різних вікових категорій; здатність до орієнтування у соціальних комунікативних ситуаціях із застосуванням необхідних форм мовлення у професійній діяльності.

Здатність здійснювати порівняльний аналіз українського й зарубіжного досвіду у використанні дослідницького інструментарію для розроблення передових практик доступної і безбар'єрної освіти осіб з ООП.

Здатність вивчати і застосовувати інноваційні цифрові технології у проєктній дослідницькій діяльності.

Мати передові концептуальні і методологічні знання, загальний науковий кругозір, необхідні для критичного аналізу та переоцінки наявних знань і професійних практик у сфері спеціальної та/або інклюзивної освіти.

Мати передові концептуальні і методологічні знання, загальний науковий кругозір, необхідні для критичного аналізу та переоцінки наявних знань і професійних практик у сфері спеціальної та/або інклюзивної освіти.

Розуміти загальні принципи, методи освітніх наук, а також загальну методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері спеціальної та/або інклюзивної освіти та у викладацькій практиці.

Мати дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень, розв'язання значущих проблем у сфері спеціальної та/або інклюзивної освіти.

Планувати і виконувати наукові і прикладні дослідження зі спеціальної та/або інклюзивної освіти, здійснювати критичний аналіз результатів власних досліджень і результатів інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми з дотриманням академічної доброчесності.

Програмні результати навчання

Організовувати та здійснювати освітній процес у сфері спеціальної та інклюзивної освіти, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, розробляти та викладати навчальні дисципліни зі спеціальної та/або інклюзивної освіти у закладах вищої освіти.

Розвивати здатність до застосування знань основних принципів, правил, прийомів і форм доступної комунікації з використанням доступних форм мовлення; вміння використовувати різноманітні інформаційні джерела та способи отримання інформації у професійних цілях.

Вибудовувати процес інформативно-доступного спілкування, налагоджувати продуктивну професійно-компенсаторну і навчально-реабілітаційну взаємодії, суб'єкт-суб'єктну комунікацію у професійній сфері.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема 1. Наукова парадигма феномену глухоти.

Тема 2. Структура і особливості української жестової мови.

Тема 3. Роль і значення УЖМ у критичний період розвитку дитини.

Тема 4. УЖМ і українська дактилологія.

Тема 5. Правила комунікації. Правила дактилювання.

Тема 6. Жестові словники, жестівники.

Тема 7. Вивчення і засвоєння жестів тематичних груп.

Тема 8. Жесточисла в УЖМ.

Кількість кредитів ЄКТС (годин)
2 кредити (60 годин)

Підсумковий контроль: залік

ЗАПРОШУЄМО на курс ВД10

Детальніша інформація у відділі української жестової мови
216@iseukr.org.ua

Е-бібліотека <https://lib.iitta.gov.ua/cgi/stats/report/divisions/dslt/>
<https://ispukr.org.ua/?p=9726#.ZEyZIXbP3IU>